Sulechowskie szpitale cz. I

(Biuletyn Informacyjny Miasta i Gminy Sulechów - marzec 2020, nr 199,s. 16)

Pierwszy sulechowski szpital , o którym wspominają stare kroniki, znajdował się po prawej stronie, nieistniejącej dzisiaj, bramy Zielonogórskiej. Najstarsza wzmianka o nim znajduje się w kronice Johanna Joachima Möllera w 1536 r. Szpital ten nosił imię św. Jerzego, patrona krzyżowców i powstawał on przy ulicy Długiej (niem. *Lange Gasse*, obecnie Armii Krajowej) „przed bramą" miejską. Z kolei superintendent Arthur Splittgerber wyjaśnia, że w przypadku Sulechowa nie istniało żadne powiązanie z wyprawami krzyżowymi, a raczej z pielgrzymkami w czasach późniejszych. Zdarzało się, że skutkiem takich pielgrzymek były zakaźne nieuleczalne choroby, a chorych umieszczano poza murami miasta w celu zapobieżenia epidemii (np. dżumy). Tak właśnie powstał szpital św. Jerzego, który umiejscowiono na gruncie po dawnych ogrodach, a wykupionym przez radę miejską od katolickich duchownych po wprowadzeniu w 1527 r. w Sulechowie reformacji [1, s. 51]. Co ciekawe, odnotowano, że w 1587 r. w szpitalu zmarła stara, katolicka zakonnica, która znalazła w nim schronienie „po rozwiązaniu zakonu" [1, s. 52]. Natomiast inny sulechowski kronikarz M. Georgio Bruchmann wymienił tzw. zarządców szpitalnych (niem. *Hospitalmeister*) w 24. rozdziale swojej kroniki [2, s. 142]. Prawdopodobnie przy szpitalu znajdował się cmentarz. Kronikarz G. Bruhmann zanotował: *„Pamiętam jeszcze, że po prawej stronie za bramą (Bramą Zielonogórską - autor) był umiejscowiony cmentarzyk dla obłąkanych. A w pobliżu, kiedy kładziono fundamentum pod nowe budowle, znajdowano wciąż duże i mocne kości ludzkie. Nic to dziwnego, albowiem był tam dawniej cmentarz"* [2, s. 5].

Ryc.1 – Panorama Sulechowa, fragment miedziorytu z ok. 1750 roku. Pod numerem 7 sulechowski szpital. Zbiory sulechowskiej izby pamięci, własność Sulechowskiego Towarzystwa Historycznego

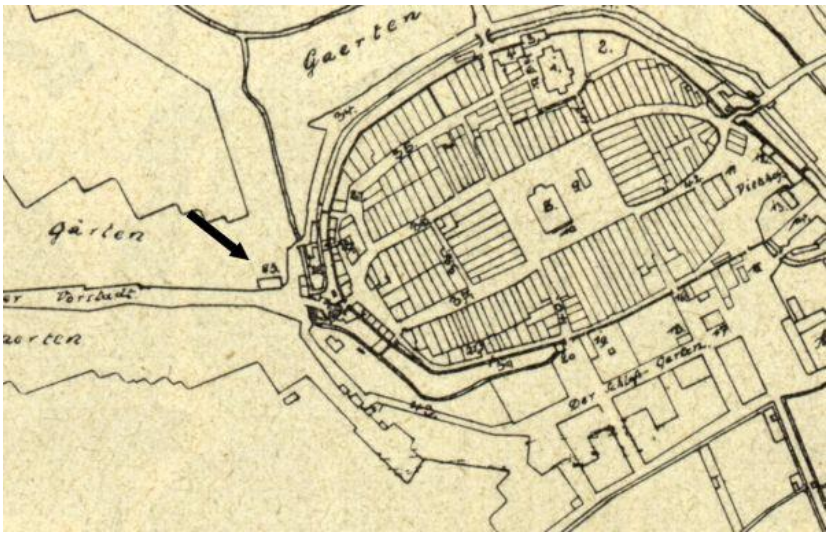

Ryc. 2 – Fragment reprodukcji mapy Sulechowa z ok. 1722 roku.
Pod numerem 23 szpital (niem. Hospital - wskazany strzałką). [3, s. 47]

M. G. Bruchmann odnotował, że gdy stary szpitala św. Jerzego wpadł w ruinę, w 1682 r. zbudowano od podstaw nowy szpital w miejscu starego. Koszt budowy wyniósł wówczas 479 talarów, 5 groszy i 4 fenigi. W kwocie tej znalazła się zbiórka datków w wysokości 17 talarów i 99 groszy. Na środku budynku szpitala znajdowała się mała wieżyczka, w której w 1683 r. zawieszono dzwon ufundowany przez ówczesnego superintendenta magistra Adama Selliusa . Na dzwonie umieszczono napis *„Bogu, ubogim i potomnym ofiaruje magister Adam Sellius, pastor i inspektor z Frankfurtu. Roku 1683. Cichym brzmieniem rozgłaszam prośby ubogich”.* W dzwon ten uderzano co rano o godzinie 5.30, aby obudzić służbę. W szpitalu diakon miejskiego kościoła farnego głosił kazanie co 14 dni, a raz na kwartał udzielano w nim komunii świętej. W szpitalnym budynku znalazło schronienie blisko 20 biednych, starych osób [1, s. 52].

Ryc. 3 – Sulechów. Pośrodku ilustracji budynek szpitala i szpitalny parkan ok. 1920 r.
(Zbiory Dariusza Wójcika)

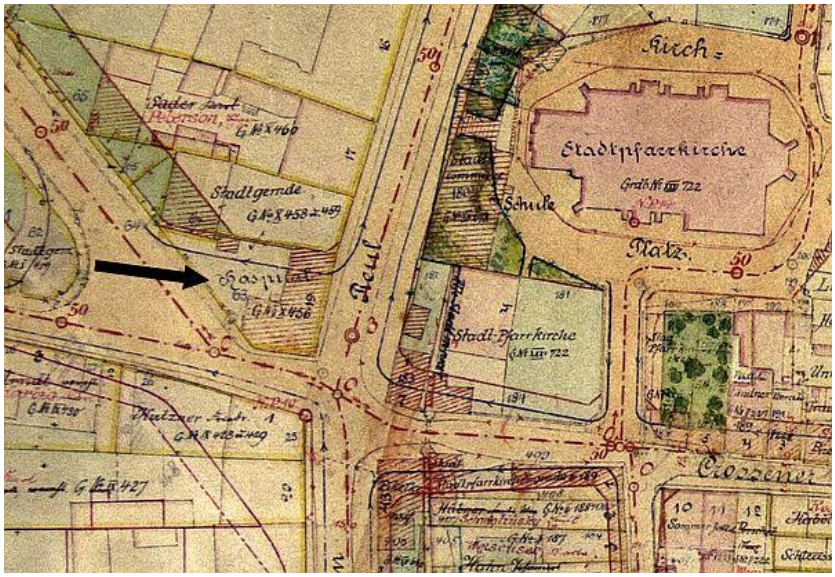

Ryc. 4 – Fragment mapy Sulechowa z 1903 roku. Strzałka pokazuje umiejscowienie szpitala [4]

Później zbudowano szpital przy obecnej ulicy Okrężnej (wówczas niem. *am Reul*), gdzie w skład szpitalnego zarządu wchodzili przedstawiciele magistratu i duchowieństwo kościoła miejskiego. W 1700 r. szpital ten posiadał kapitał w wysokości 2.426 talarów [1, s. 52].

Marek Maćkowiak, prezes STH

Opracowano na podstawie:
[1] - Arthur Splittgerber, *Geschichte der Stadt und des Kreises Züllichau*, Züllichau 1927,
[2] - M. Georgio Bruchmann, *Annales oder Geschichtbuch und Chronik der Stadt Züllich*, Küstrin 1665 r.,
[3] - Heimatkalender, Züllichau 1932 r. – w oryginale plan wykonany przez inspektora Kammetera w 1722 r., a skorygowany i rysowany przez Conducteura w 1789 r.,
[4] - zbiory Archiwum Państwowe w Zielonej Górze, sygn. 1059.

Sulechowskie szpitale. Szpital joannitów – Szpital miejski cz. II

(Biuletyn Informacyjny Miasta i Gminy Sulechów - kwiecień 2020, nr 200,s. 14 - 15)

Kolejnym nieistniejącym szpitalem na terenie miasta był „Szpital joannitów". Szpital położony był na rogu ulic Cesarza Wilhelma (niem. *Kaiser Wilhelm Straße*, obecnie aleja Niepodległości) i ulicy Joannitów (niem. *Johanniter Straße*, obecnie Zwycięstwa). W 1858 r. rozpoczęły się rozmowy dotyczące jego powstania. Szpital wybudowano w latach 1871-72 za czasów burmistrza Fennera (1867-1873, 1 - s. 34) pod kierownictwem miejscowego budowniczego Kraütnera. Koszt budowy (z zakupem gruntów) wyniósł 9 068 talarów, 7 groszy i 8 fenigów [1, s. 92-93; 2, s. 80].

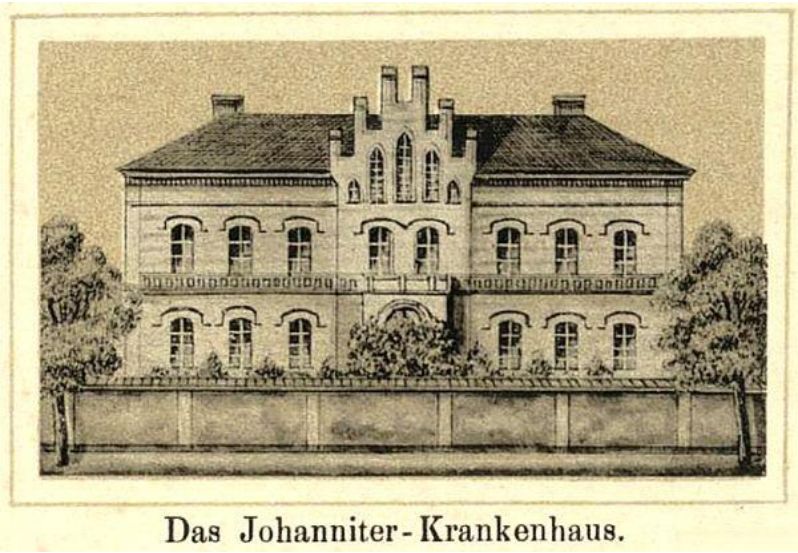

Ryc. 1 – Szpital joannitów. 1872 r. [3]

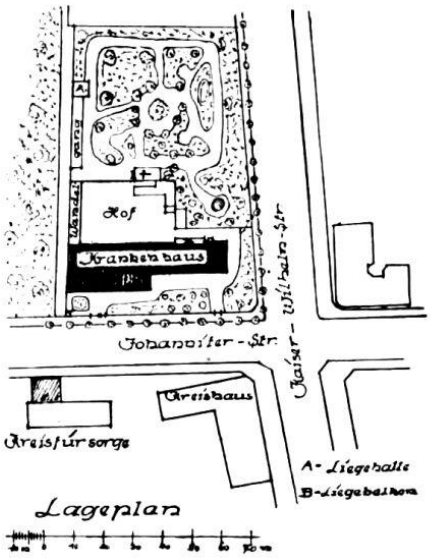

Ryc. 2 - Plan sytuacyjny położenia szpitala joannitów z parkiem [2, s. 82]

Jak pisał superintendent Arthur Splittgerber - *„Wkrótce jednak okazało się, że stan budynku jest kiepski, a funkcjonowanie placówki stanęło pod znakiem zapytania”.* Początkowo próbowano zarządzać szpitalem ze środków miejskich, po części ze względów oszczędnościowych, jak i z braku doświadczenia. Wewnętrzne zarządzanie tą instytucją oraz opieka na chorymi była na niskim poziomie. W okresie pierwszych pięciu lat jej funkcjonowania według obliczeń statystycznych przyjmowano mniej niż dwóch chorych dziennie. W pierwszych latach z okolicy Sulechowa przyjęto tylko jednego pacjenta, gdyż *„dobrze sytuowani ludzie omijali zakład”.* Spowodowało to, że powrócono do początkowego planu uwzględniającego pomoc zakonu joannitów i zatrudniania diakonis do opieki chorych. Jak odnotowano, działania te były zasługą superintendenta Röhrichta i burmistrza Jacobitza (1873–1899, 1 - s. 34). Prowadzono „długie rozmowy” o reorganizacji placówki aż do 24 listopada 1880 r., kiedy to oddano ją do ponownego użytku. Zakon joannitów przekazywał coroczny wkład na utrzymanie placówki, delegował swego przedstawiciela do zarządu placówki i ufundował darmowe łóżko. Naczelny pastor miasta został członkiem kuratorium i przyjął opiekę duszpasterską nad szpitalem. Żona ówczesnego superintendenta Röhrichta w swoim testamencie zamieściła zapis na rzecz szpitala w wysokości 10 000 marek na utworzenie wolnego miejsca dla pacjenta. Za każdym razem miał je udostępniać naczelny pastor miejski pełniący w danej chwili ten urząd. Szpital zaczął odbudowywać swój wizerunek i znaczenie. Jako pielęgniarki zatrudniono siostry ze szpitala i domu diakonis „Betania” z Berlina. 24 listopada 1905 r. świętowano 25-lecie istnienia zakładu. Z tej okazji superintendent A. Splittgerber wygłosił w szpitalu okolicznościową przemowę w obecności władz miejskich, przedstawicieli zakonu Joannitów, lekarza okręgowego i „przyjaciół” szpitala.

Ryc. 3 – Szpital joannitów. 1917 r. (zbiory Dariusza Wójcika)

W kolejnych latach szpital poddano licznym pracom budowlanym, dokonując jego rozbudowy i ulepszeń. Istotne zmiany zaszły od 1909 r., kiedy kierownictwo przejął lekarz okręgowy rady lekarskiej, dr Hechler. W międzyczasie zastąpiono siostry z „Betanii" diakonisami nowo powstałego domu diakonis „Bethesda" z Zielonej Góry. Jednakże po I wojnie światowej zakon joannitów wycofał się ze wsparcia finansowego szpitala, gdyż miał *„nadto pracy ze swymi własnymi placówkami"* [1, s. 93-94].

Ryc. 4 – Szpital miejski. Lata 30. XX w. (zbiory Dariusza Wójcika)

Od tego momentu szpital nazywano „Szpitalem miejskim". W 1920 r. dokonano pierwszej dużej jego przebudowy. Przed częścią wschodnią powstała trzypiętrowa przybudówka, w której na dole znajdowała się nowa sala operacyjna, u góry przybudówki powstała tzw. sala dzienna, a na poddaszu pomieszczenie mieszkalne dla sióstr. Koszt przybudówki wyniósł 85 000 marek. Stało się to za czasów burmistrza dr. Francka (od 13 III 1918– III 1933 – 1, s. 34) bez żadnej pomocy z zewnątrz, na koszt miasta. Drugą przebudowę przeprowadzono w latach 1922-23. Jednopiętrową części głównego budynku podwyższono o jedno piętro, gdzie powstał oddział zakaźny. W końcu w latach 1925-26 budynek przedłużono w kierunku wschodnim. [1, s. 94; 2, s. 80].

Ryc. 5 – Szpital miejski od zachodniej strony budynku przy Johanniterstraße (obecnie ulica Zwycięstwa). Lata 30. XX w. [4]

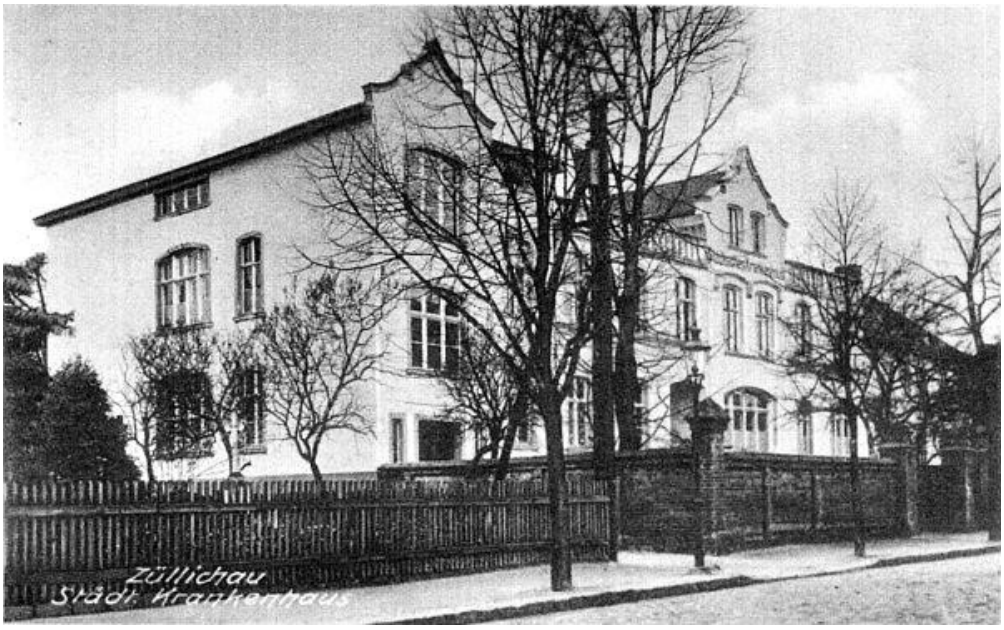

Ryc. 6 – Szpital miejski od wschodniej strony budynku przy Johanniterstraße (obecnie ulica Zwycięstwa). Lata 30. XX w. [5]

Dzięki tym działaniom szpital stał się wzorcową i nowoczesną placówką dysponującą wówczas 64 łóżkami. Posiadał trzy sale operacyjne i pokój przygotowawczy do operacji. Budynek był na całej swej długości, od części wschodniej do zachodniej, poprzetykany szerokimi, jasnymi korytarzami. Na jego południowej stronie leżały prawie wszystkie sale dla chorych. W szpitalu znajdowało się pomieszczenie rentgenowskie z ciemnią, pokój do elektroterapii. Pomieszczenie do elektroterapii posiadało m. in. elektryczne urządzenie do terapii światłem, wannę do fizjoterapii, lampę do naświetleń i uniwersalny aparat do galwanizacji i faradyzacji. W budynku było: jedenaście pokoi dla chorych, cztery sale ogolne, jedna cela dla niespokojnych pacjentów z chorobami psychicznymi, osiem sypialni, wspólny pokój mieszkalny i pokój jadalny dla sióstr, trzy pokoje dla pozostałego personelu szpitala, dwa pokoje dla lekarza asystenta, jedno laboratorium. Od 1919 r. oprócz lekarza

prowadzącego szpital zatrudniony był specjalista chirurgii i chorób kobiecych, a od 1 kwietnia tego roku lekarz asystent mieszkał na stałe w szpitalu. Od strony ulicy Joannitów (obecnie ul. Zwycięstwa) znajdowało się główne wejście do szpitalnego budynku, gdzie był gabinet przyjęć, jedna poczekalnia i pokój odpoczynku dla pacjentów leczonych ambulatoryjnie. W narożniku budynku od strony północno-wschodniej znajdowała się szeroka, jasna klatka schodowa, która umożliwiała przemieszczanie się do piwnicy, na piętro i na poddasze. Część zachodnia pietra była oddzielona od reszty budynku jako oddział zakaźny z oddzielnym wejściem od strony południowej. Natomiast parter służył jako oddział dla mężczyzn, piętro jako oddział dla kobiet. W tym ostatnim znajdowały się cztery dodatkowe sale z dwoma łóżkami w każdej. Oddziały męski, kobiecy i zakaźny miały specjalne łazienki i po jednym aneksie kuchennym. W piwnicy była szpitalna kuchnia, zmywalnia i spiżarnia. Dalej w piwnicy znajdowały się pomieszczenia z urządzeniami parowymi i do dezynfekcji z własnym prysznicem, łazienka dla personelu szpitala, elektryczna pralnia z prasowalnią i maglem. Budynek w całości posiadał centralne ogrzewanie i instalację ciepłej wody. Co ciekawe, na płaskich dachach północnej strony budynku była możliwość urządzania tzw. kąpieli powietrznych (słonecznych). W 1928 r. rozpoczęto budowę balkonu do leżakowania na oddziale zakaźnym, który był „szczególnie przydatny dla chorych na tuberkulozę", tj. suchoty (gruźlicę). Również w tym roku rozpoczęto budowę krytego przejścia od szpitala do hali leżanek w parku [1, s. 94, 2, s. 80-81].

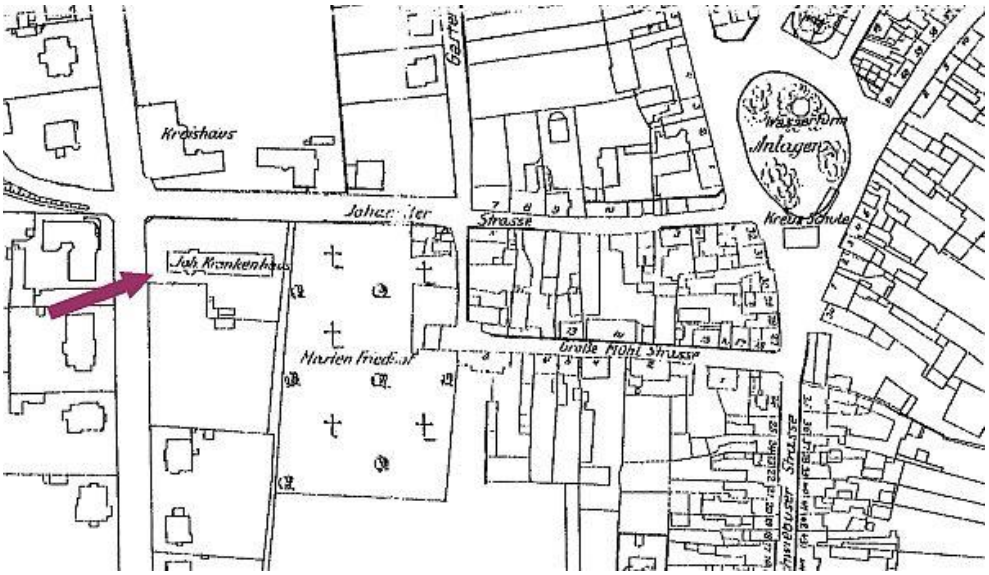

Ryc. 7 – Fragment mapy z zaznaczonym umiejscowieniem szpitala joannitów. Obok niego z prawej strony cmentarz im. Maryi z ok. 1910 r. (zbiory UM Sulechów)

Ryc. 8 - Pomnik upamiętniający mieszkańców przedwojennego powiatu sulechowsko-świebodzińskiego [6]

Wspomniany przyszpitalny park założono w 1910 r. W nim to znajdowało się, oprócz ozdobnych trawników, „dużo cienistych ścieżek". Również od głównego wejścia do szpitalnego budynku znajdował się przyozdobiony zielonymi trawnikami ogród. Natomiast od strony zachodniej szpitala położony był stary cmentarz im. Maryi [1, s. 94; 2, 80-81]. Dzisiaj zarówno ówczesny budynek szpitalny, park, jak i cmentarz już nie istnieją. W miejscu dawnego cmentarza w 1993 r. odsłonięto pomnik ku czci zmarłych mieszkańców dawnego powiatu sulechowsko-świebodzińskiego. Pomnik poświęcił prałat ks. Michał Kaczmarek. Przy odsłonięciu obecni byli przedstawiciele niemieckiego ziomkostwa sulechowsko-świebodzińskiego i władze miasta [7, s. 4]

Marek Maćkowiak, prezes STH

Opracowano na podstawie:

[1] - Arthur Splittgerber, *Geschichte der Stadt und des Kreises Züllichau*, Züllichau 1927,
[2] - dr Hechler, *Das städtische Krankenhaus in Züllichau*, [w:] Heimatkalender, Züllichau 1928,
[3] - Fragment z fototypii przedstawiającej Sulechów w 1892 r. wg rysunków Ehregotta Zschillego. Zbiory Miejskiej i Uniwersyteckiej Biblioteki w Dreźnie.
[4] - Lothar Meißner, *Unvergessener Kreis Züllichau-Schwiebus in alten und neuen Bildern*, Frankfurt am Main 1992, s. 47,
[5] - Lothar Meißner, *Viele Grüße aus der Heimat. Alte Ansichtskarten erinnern an dem Kreis Züllichau-Schwiebus*, 1997, s. 21,
[6] - Wzniesienie pomnika ku czci zmarłych mieszkańców dawnego powiatu sulechowsko-świebodzińskiego regulowały: uchwała nr XXXIX/315/93 Rady Miejskiej w Sulechowie z 31.03.1993 r., Rozstrzygnięcie nadzorcze wojewody zielonogórskiego ON.I.0914-90/93 z 5.05.1993 r., uchwała nr XLI/321/93 Rady Miejskiej w Sulechowie z 27.05.1993 r., Rozstrzygnięcie nadzorcze wojewody zielonogórskiego ON.I.0914-112/93 z 23.06.1993 r., uchwała nr XLII/343/93 Rady Miejskiej w Sulechowie z 29.06.1993 r. Fotografię wykonał Marek Maćkowiak 24.07.2008 r.

[7] - *Ku czci zmarłych* [w:] Pismo dla wszystkich. Sulechów i okolice, nr 7(21), Sulechów lipiec-sierpień 1993.

Sulechowskie szpitale. Szpital powiatowy w Sulechowie w latach 1959-1969 cz. III

(Biuletyn Informacyjny Miasta i Gminy Sulechów - maj 2020, nr 201,s. 13 - 15)

Ryc. 1 - Od lewej dr med. Karol Gibayło oraz dr med. Tadeusz Serafiński [1, s. 216, s.225]

Jak wynika z zapisu kronikarskiego, na potrzeby szpitalne po 1945 r. zaadaptowano dawny niemiecki sulechowski urząd celny (niem. *Zollamt*) [2]. W 1946 r. rozpoczął pracę w sulechowskim szpitalu jako ordynator oddziału chirurgicznego dr Karol Gibayło (1911-1973). Później w latach 1948-49 pracował on w Sulechowie jako lekarz wojskowy, a od 1949 r. pełnił funkcję ordynatora oddziału gruźliczego [1, s. 216]. Kiedy 1 lipca 1950 r. władze ówczesnego województwa zielonogórskiego podjęły decyzję o przeniesieniu z Zielonej Góry do Sulechowa oddziału zakaźnego i płucnego, dr Gibayło wrócił na stanowisko dyrektora i ordynatora tych oddziałów [1, s. 56]. W latach 1956-65 był on jednocześnie ordynatorem Wojewódzkiego Szpitala Płucnego w Sulechowie [1, s. 68]. Również w latach 1950-54 na oddziale wewnętrznym przeniesionym z Zielonej Góry do Sulechowa pracował jako ordynator dr Tadeusz Serafiński [1, s. 225]. Następnie w Sulechowie powstał oddział neurologiczny, którym kierował w latach 1953-57 dr Wiesław Normark [1, s. 62]. Były to zamiejscowe oddziały Wojewódzkiego Szpitala im. Karola Marcinkowskiego w Zielonej Górze [2].

Od 2 maja 1952 r. oddział wewnętrzny i neurologiczny ponownie przeniesiono do Zielonej Góry, a pomieszczenia po tych oddziałach miały stać się sulechowskim szpitalem powiatowym. W lipcu 1958 r. zatwierdzone zostały plany, a w sierpniu tego roku przekazano budynek szpitalny, w celu wykonania robót budowlanych, Miejskiemu Zakładowi Remontowo Budowlanemu [2]. Roboty te rozpoczęto 8 sierpnia 1958 r. Ich koszt zaplanowano na ok. 2 mln zł, a wyposażenie szpitala w sprzęt medyczny i sanitarny na ok. 3 mln zł [3].

Ryc. 2 - Front budynku szpitala powiatowego od strony al. Niepodległości. 1959 r. [2]

Do Sulechowa napływali pierwsi pracownicy szpitala powiatowego. 1 lipca 1958 r. drogą konkursu mianowano na stanowisko dyrektora tego szpitala dr. Janusza Zielińskiego, specjalistę II stopnia w zakresie chirurgii. Kolejnym przyjętym lekarzem był dr Jerzy Dycha, który został ordynatorem oddziału wewnętrznego z I stopniem specjalizacji w zakresie chorób wewnętrznych. Również od 1 stycznia 1959 r. rozpoczął pracę dr Tadeusz Dymel. Od 19 lutego 1959 r. na stanowisko ordynatora oddziału ginekologiczno-położniczego przyjęto dr. Ryszarda Ziemskiego. 1 maja 1959 r. kierownikiem szpitalnej apteki została mgr Krystyna Janowiak, a od 1 sierpnia 1959 r. na stanowisko lekarza asystenta oddziału ginekologicznego przyjęto dr. Tadeusza Janowiaka. Następnym był dr Edmund Pietruszka, który od 1 października 1959 r. został ordynatorem oddziału dziecięcego. Z kolei od 1 stycznia 1960 r. kierownikiem szpitalnej pracowni rtg został lekarz – rentgenolog dr Tadeusz Zięba. W międzyczasie, bo już od 1 stycznia 1959 r., rozpoczął pracę w Przychodni Obwodowej w Sulechowie dr Eugeniusz Kępka, który w szpitalu pełnił funkcję asystenta na oddziale wewnętrznym [2].

Ryc. 3 - Pierwsi lekarze sulechowskiego powiatowego szpitala. W górnym rzędzie od lewej: dr Janusz Zieliński, dr Jerzy Dycha, dr Ryszard Ziemski, dr Tadeusz Janowiak, w dolnym rzędzie od lewej: dr Edmund Pietruszka, dr Tadeusz Zięba, dr Eugeniusz Kępka, dr Tadeusz Dymel [2]

17 września 1959 r. otwarto wyremontowany budynek szpitala w obecności władz wojewódzkich: Jana Lembasa i T. Wieczorkiewicza, naczelnika L. Swarzyńskiego oraz władz partyjnych Stanisława Czestkowskiego (I sekretarz KP PZPR) i Stanisława Toboły [2].

Szpital posiadał cztery oddziały: chirurgiczny, wewnętrzny, ginekologiczny i dziecięcy - 109 łóżek, w tym 20 dla noworodków. Salę operacyjną wyposażono w nowoczesny, uniwersalny stół operacyjny z bezcieniową lampą. W Sali były szafki z niklowanymi, niezbędnymi instrumentami operacyjnymi. W sali operacyjnej był aparat do narkozy śródtchawicznej oraz urządzenia sanitarne dla lekarzy i pielęgniarek. Obok sali operacyjnej - za ścianką działową z okienkiem - umieszczono destylatornię. Szpital wyposażono w nowoczesny aparat rentgenowski produkcji czeskiej, który wraz z częścią innego sprzętu ufundowało Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Sulechowie za ok. milion złotych. Oddział dziecięcy podzielono na szereg pokoi z zastosowaniem oszklonych ścian działowych i jarzeniowym oświetleniem. Pozwalało to zarówno lekarzom, jak i pielęgniarkom na wgląd do wszystkich znajdujących się oddziałowych pokoi. Szpital posiadał własne laboratorium i aptekę, samoczynnie włączające się awaryjne oświetlenie zasilane akumulatorami. Budynek zaopatrzono we własną hydrofornię ze zbiornikami na 9 tysięcy litrów zapasowej wody. Na zewnątrz budynku umieszczono centralną tlenownię, doprowadzającą tlen do każdej z sal. Dzięki temu nie musiano, jak dotychczas, nosić ciężkich butli z tlenem. Jak odnotowała wówczas Gazeta Zielonogórska: *„Tlenownia ta jest w tej chwili jednym z najnowocześniejszych tego rodzaju w kraju”.* Szpital posiadał nowoczesny system sygnalizacji, sieć telefonów wewnętrznych, specjalne oświetlenie nocne w każdej sali, zmechanizowaną pralnię, nowoczesną kuchnię i własny magazyn żywnościowy [3]. Od 19 września tego roku przyjęto pierwszego pacjenta na oddział wewnętrzny, 28 września na oddziale położniczym urodziło się pierwsze dziecko – dziewczynka, a 29 września również tego roku na sali operacyjnej wykonano pierwszą operację – usunięcia wyrostka [2].

Ryc. 4 - Pracownicy szpitala powiatowego w 1960 roku [2]

W kwietniu 1960 r. rozpoczęto budowę szpitalnej apteki, a do tego celu zaadaptowano pomieszczenia strychu nad pralnią. Po jej uruchomieniu zaopatrywała ona oddziały szpitalne w tzw. jałowe płyny krwiozastępcze do infuzji dożylnej. W tymże roku zatrudniono nowych lekarzy: Marię Gąssowską, dr Halinę Lutomską, dr. Bernarda Lutomskiego. Od 1 lipca 1961 r. obowiązki ordynatora oddziału ginekologiczno-położniczego przejął dr Janusz Pisarski [2]. W 1964 r. w sulechowskim szpitalu rozpoczynają staż dr B. Jakubowska i dr J. Jakubowski, zakończyli go w 1966 r. W grudniu 1967 r. dr J. Jakubowski odbył staż z anestezjologii w ramach specjalizacji z chirurgii [4].

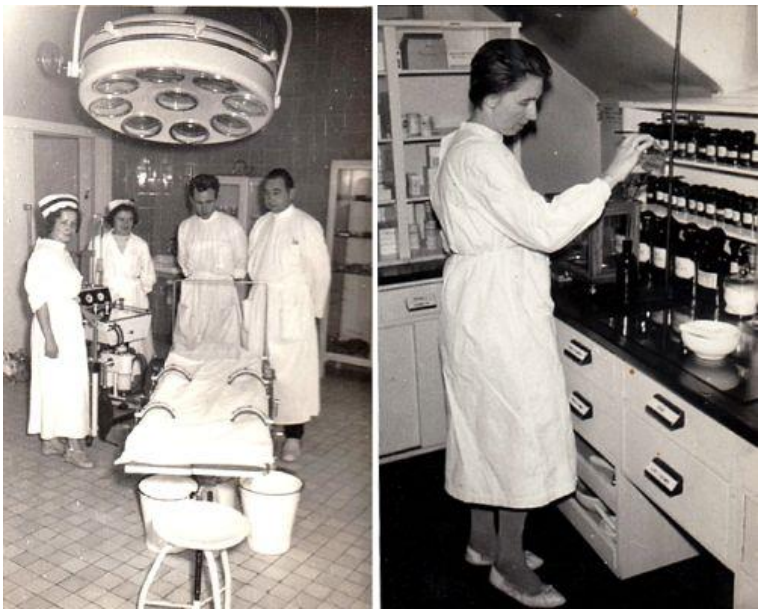

Ryc. 5 - Od prawej sala operacyjna w 1960 r. oraz kierowniczka szpitalnej apteki mgr Krystyna Janowiak w 1964 r. [2]

Pod konie 1964 r. podjęto decyzje o rozbudowie szpitala i rozpoczęto przekazywanie obiektów po Wojewódzkim Szpitalu Płucnym. W czwartym kwartale tego roku zlikwidowano Wojewódzki Szpital Płucny, a także podjęto decyzję o budowie tzw. magazynu przyszpitalnego i remoncie budynku anatomiczno-patologicznego. Od 5 stycznia 1965 r. Powiatowe Przedsiębiorstwo Remontowo Budowlane rozpoczęło budowę i kapitalny remont tych budynków. Magazyn przyszpitalny oddano do użytkowania 1 stycznia 1966 r. [2].

Ryc. 6 - Od lewej magazyn przyszpitalny oraz budynek anatomii patologicznej w 1966 r. [4]

13 lutego 1965 r. nastąpiło całkowite przekazanie budynków po Wojewódzkim Szpitalu Płucnym Szpitalowi Powiatowemu w Sulechowie. Przekazania dokonał dyrektor tego szpitala dr Karol Gibayło [2]. 1 maja tego roku oddano do użytku tzw. barak administracyjny, w którym znajdowała się świetlica i biblioteka oraz budynek anatomii patologicznej. Nadal trwała budowa centralnej kotłowni [4]. Jak informowała Gazeta Zielonogórska, przyczyną opóźnień są problemy w dostawie materiałów budowlanych firmie remontowej. Z dokumentacji wynikało, że remont szpitala wyniesie ok. 12 mln zł [5, 6].

Ryc. 7 - Remont budynku pod dawnym Wojewódzkim Szpitalu Płucnym w 1967 r. [4]

Jesienią 1967 r. w szpitalu przeprowadzono planowane remonty, uzupełniając instalację wodno-kanalizacyjną, elektryczną oraz wymieniono wykładzinę podłogową. Nadal w wolnym tempie przebiegał remont budynku byłego Wojewódzkiego Szpitala Płucnego [4].

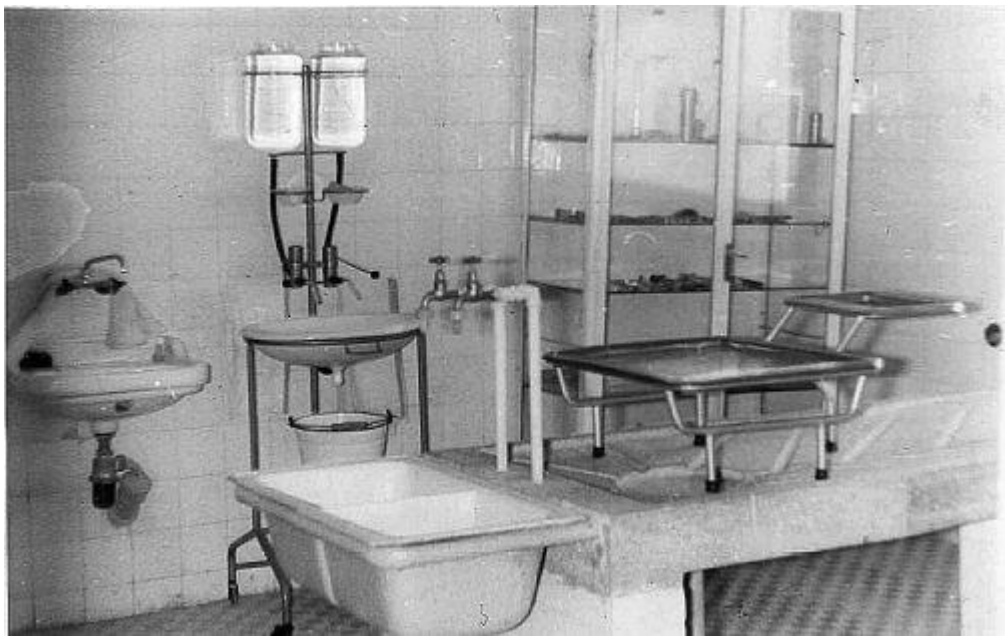

Ryc. 8 - Wyposażenie wnętrza budynku anatomii patologicznej w 1967 r. [4]

W grudniu 1967 r. oddano do użytku wyposażony w nowoczesny sprzęt budynek anatomii patologicznej. W 1968 r. szpital otrzymał nowy trójkanałowy aparat do wykonywania EKG. Od 15 sierpnia 1969 r. uruchomiono Dział Rehabilitacji Leczniczej, którego kierowniczką została mgr wychowania fizycznego J. Zielińska [4].

Ryc. 9 - Budynek szpitala podczas remontu - 1969 r. [4]

W 1969 r. trwa nadal remont budynku szpitalnego. 7 styczniu Gazeta Zielonogórska napisała, że jest to najmniejszy szpital powiatowy w województwie nieposiadający własnej stacji krwiodawstwa. Ponadto szpital charakteryzuje ciasnota. Powiatowe Przedsiębiorstwo Remontowo Budowlane posiada skromny sprzęt i od trzech lat nie może ukończyć remontu [7].

19 września 1969 r. ta sama gazeta zamieściła informację o jubileuszu działalności Szpitala Powiatowego w Sulechowie i „jubileuszu" jego remontu w części budynku po dawnym szpitalu wojewódzkim. Zdaniem gazety szpital pracował w trudnych warunkach. Jak napisał „j.k." - *„Ciasno jest nie tylko w poszczególnych, lecz także w niezbędnych pracowniach, mimo że ilość ich podwoiła się. Brak jest należycie urządzonej i wyposażonej izby przyjęć. … W 1965 r. oddano do użytku magazyn szpitala, w rok później barak administracyjny wraz ze świetlicą. W następnym roku przybył budynek anatomii patologicznej i klubokawiarnia. W tych dniach zostanie przekazana szpitalowi centralna kotłownia"* [8].

Ryc. 10 - Otwarcie V Naukowego Zjazdu Lekarzy Ziemi Lubuskiej przez dr. J. Szymanowskiego - 7.05.1965 r.[1]

Warto tutaj zaznaczyć, że od 1959 r. w szpitalu działało koło naukowe, które organizowało comiesięczne zebrania naukowe dla lekarzy z całego powiatu. Każdy oddział szpitalny w ciągu roku wygłaszał 5-6 referatów (tzw. „doniesienia") oraz „demonstracje ciekawych przypadków". Miedzy innymi dzięki tym działaniom kadra medyczna podnosiła swoje kwalifikacje. Lekarze uczestniczyli w zjazdach naukowych organizowanych w kraju. Od 1965 r. wprowadzono nowe metody szkoleniowe - filmy popularno-naukowe z dziedziny medycyny - oraz zapraszano prelegentów [2, 9]. W budynku szpitala znajdowała się biblioteka regularnie zaopatrywana w nowości wydawnicze z dziedziny medycyny. W okresie tym zgromadzono kilkaset pozycji. Od momentu jej założenia funkcję bibliotekarza pełnił dr E. Kępka [2]. Ponadto w dniach 7-8 maja 1965 r. w sali Klubu Wojska Polskiego przy ul. Wojska Polskiego w Sulechowie przeprowadzono V Naukowy Zjazd Lekarzy Ziemi Lubuskiej. W pierwszym dniu odbyło się siedemnaście prelekcji, a w drugim dwadzieścia osiem. Polskie Radio nadało specjalną audycję w wieczornym wydaniu Magazynu Lubuskiego [2, 10]. W prezydium zjazdu oprócz lekarzy zasiedli: przewodniczący Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej (PWRN) Jan Lembas, przewodniczący Wojewódzkiego Komitetu Stronnictwa Demokratycznego M. Mierzyński, kierownik Wydziału Zdrowia i Opieki Społecznej PWRN dr Stanisław Gura, przewodniczący Prezydium Miejskiej Rady Narodowej (PMRN) Michał Hnatek, przewodniczący zespołu konsultantów z Poznania dr doc. med. A. Krokowicz, I sekretarz KP PZPR w Sulechowie S. Czestkowski oraz przewodniczący Prezydium Powiatowej Rady Narodowej (PPRN) w Sulechowie S. Waligóra. W zjeździe oprócz lekarzy z woj. zielonogórskiego brali udział naukowcy z innych ośrodków medycznych, m. in. rektor Akademii Medycznej w Poznaniu prof. dr Witold Michałkiewicz [11]. Zjazd otworzył przewodniczący Oddziału Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Lekarskiego w Zielonej Górze dr J. Szymanowski [2].

Pod koniec marca 1962 r. - zarówno w kronice szpitalnej, jak i Gazecie Zielonogórskiej - odnotowano ciekawy przypadek. Rzecz dotyczyła pozyskania leku dla ciężko chorego pacjenta z oddziału chirurgii, a do którego przyczynili się zielonogórscy krótkofalowcy z radioklubu Ligi Przyjaciół Żołnierza. „Akcja charytatywna" rozpoczęła się 22 marca tego roku, gdy drogą radiową wiadomość trafia do Wiednia w Austrii. Już następnego dnia na warszawskim Okęciu pilot skandynawskich linii lotniczych SAS przekazał potrzebne ampułki i tabletki (Vasculat 7x5 ampułek i 5x20 tabletek). Stamtąd lekarstwa - również drogą lotniczą - trafiły samolotami „Super Aero" (jeden zielonogórski, a drugi poznański), należącymi do polskiej służby zdrowia, na lotnisko w Poznaniu. Dzięki czemu chory mógł otrzymać potrzebne lekarstwo [12].

Przez okres dziesięciu lat szpital leczył 25.880 chorych, w tym 11.860 z miasta i 14.020 ze wsi. Zmarło 444 chorych - przy wskaźniku śmiertelności 1,7 (w związku z zabiegami operacyjnymi wskaźnik 0,2). W szpitalu wykonano 3.016 zabiegów operacyjnych, przetoczono 1.468 litrów krwi. Wykonano 12.035 zdjęć rtg i prześwietlono 13.642 chorych. Wykonano 118.868 różnych badań laboratoryjnych, 7.451 zabiegów fizykoterapeutycznych, 1.436 elektrokardiogramów. Odebrano 5.161 porodów, w tym 57 bliźniaczych i jeden trojaczy. Średni okres pobytu chorego w szpitalu wyniósł 14,3 dnia, przy jednoczesnym wykonaniu 7.041 osobodni ponad plan i średnim obłożeniu łóżka przez 306,7 [4].

W 1969 r. szpital zatrudniał 105 pracowników pełnoetatowych, w tym: 14 lekarzy, 2 magistrów farmacji, jedną magister w.f., 22 pielęgniarki, 5 położnych, 4 techników medycznych, 27 salowych, 7 pracowników administracji, 23 pracowników obsługi, jednego statystyka medycznego [4].

Marek Maćkowiak, prezes STH

Opracowano na podstawie:

[1] - Tadeusz Dzwonkowski, Robert Skobelski, Hieronim Szczegóła, *Szpital Wojewódzki im. Karola Marcinkowskiego w Zielonej Górze (1945-2015)*, Zielona Góra 2015,
[2] - *Kronika szpitala powiatowego w Sulechowie z lat 1958-1965* – prowadzona przez dr. Janusza Pisarskiego,
[3] – Cz. Kwaśny, *Szpital jakiego nie ma nawet Zielona Góra*, Gazeta Zielonogórska, nr …, wrzesień 1959 r.,

[4] – *Kronika szpitala powiatowego w Sulechowie z lat 1966-1969* – prowadzona przez dr dr A. i E. Adamków,
[5] – *W odpowiedzi na krytykę*, Gazeta Zielonogórska, nr 240, 9/10.10.1966 r.,
[6] – *Sulechów nie może czekać*, Gazeta Zielonogórska, nr 226, 23.09.1966 r.,
[7] – *Dwadzieścia lat na … remont szpitala?*, Gazeta Zielonogórska, nr 5, 7.01.1969 r.,
[8] – *Jubileusz sulechowskiego szpitala i … remontu*, Gazeta Zielonogórska, nr 223, 19.09.1969 r.,
[9] - *Z życia towarzystw naukowych*, Gazeta Zielonogórska, nr 102, 1/2.05.1965 r.,
[10] – *Dziś w Sulechowie rozpoczyna obrady V Naukowy Zjazd lekarzy Ziemi Lubuskiej*, Gazeta Zielonogórska, nr 107, 7.05.1965 r.,
[11] – *Księga pamiątkowa miasta Sulechowa z lat 1961-1966* – prowadzona przez Marię Jastrzębską i Stanisława Skowrońskiego,
[12] - G. F., A. W., *Ludzie dobrej woli, Gazeta Zielonogórska*, nr…, marzec 1962.

Dziękujemy Panu Markowi Maćkowiakowi, prezesowi STH
za udostępnienie informacji z kart historii